

مقایسه‌ی روش کسب درآمد در نرم‌افزارهای آزاد و انحصاری یا بهتر بگوییم سناریو چیست؟!

نوشته‌ی سیدمحمدمسعود صدرنژاد

منتشر شده در وبلاگ هک‌ها و تشعشعات وجدان آزاد

«اگر ذهن خود را بر روی آزادی و جامعه‌ای که می‌توانید با محکم ایستادن بسازید، متمرکز کنید، قدرت انجام این کار را خواهید یافت.»

— ریچارد استالمن [[http://fa.wikipedia.org/wiki/ریچارد استالمن](http://fa.wikipedia.org/wiki/ریچارد_استالمن)], بنیانگذار بنیاد نرم‌افزار آزاد

این مقاله به چه سوالاتی پاسخ می‌دهد؟

این مقاله در دست تکمیل است. تا اینجا این مقاله به سوالاتی که در پاورقی آمده پاسخ می‌دهد.^[1]

اکثراً می‌دانیم و بنیاد نرم‌افزار آزاد [[http://fa.wikipedia.org/wiki/بنیاد نرم‌افزار آزاد](http://fa.wikipedia.org/wiki/بنیاد_نرم‌افزار_آزاد)] نیز بارها روی این مساله تاکید کرده است که نرم‌افزار آزاد [[http://fa.wikipedia.org/wiki/نرم‌افزار آزاد](http://fa.wikipedia.org/wiki/نرم‌افزار_آزاد)] به معنای نرم‌افزار رایگان [[http://fa.wikipedia.org/wiki/نرم‌افزار رایگان](http://fa.wikipedia.org/wiki/نرم‌افزار_رایگان)] نیست. اما سوالاتی همواره مطرح است که هیچوقت پاسخ واضحی برای آن‌ها ارائه نشده مانند اینکه چگونه نرم‌افزار آزاد می‌تواند به سوددهی مالی برسد و چگونه بعضی از نرم‌افزارهای آزاد صندوق‌های مالی بزرگی دارند؟ روش کسب درآمد از نرم‌افزار آزاد چیست؟ آیا تمام نرم‌افزارهای انحصاری پولی هستند؟ آیا روش کسب درآمد نرم‌افزارهای انحصاری از طریق فروش آن‌هاست؟ آیا تمام هزینه‌هایی که صرف ایجاد یک نرم‌افزار انحصاری [[http://fa.wikipedia.org/wiki/نرم‌افزار انحصاری](http://fa.wikipedia.org/wiki/نرم‌افزار_انحصاری)] می‌شود مربوط به تولید و ایجاد آن است؟ آیا تنها روش کسب درآمد برای برنامه‌نویسان فروش برنامه‌هایشان است؟ چگونه بعضی از نرم‌افزارهای آزاد به فروش می‌رسند؟ روش فروش نرم‌افزارهای آزاد چه مزیت‌هایی نسبت به روش نرم‌افزارهای انحصاری دارد؟ آیا آزادی‌های ۴گانه در عمل باعث می‌شود نشود نرم‌افزار را فروخت؟ اگر نرم‌افزار آزاد در بحث کسب درآمد تفاوتی با نرم‌افزارهای انحصاری ندارد پس چرا بیشتر نرم‌افزارهای آزاد رایگان و نرم‌افزارهای انحصاری پولی هستند؟ چه هزینه‌هایی را سیستم انحصاری به جامعه تحمیل می‌کند؟ و خیلی سوالات دیگر که سعی می‌کنم در این مقاله به بررسی پاسخ این سوالات بپردازم.^[2]

نرم‌افزار آزاد یا نرم‌افزاری که آزاد می‌نامیم!

توقع نداشته باشید پاسخی که به پرسش‌های مذکور ارائه خواهد شد باب میلان بوده یا با بعضی تعاریف رایجی که از نرم‌افزار آزاد [[http://fa.wikipedia.org/wiki/نرم‌افزار آزاد](http://fa.wikipedia.org/wiki/نرم‌افزار_آزاد)] و بازمتن [<http://fa.wikipedia.org/wiki/بازمتن>] ارائه شده یا تصورات شما از آن‌ها و روش شرکت‌هایی که حتی تا حدودی از آن حمایت می‌کنند مطابق باشد زیرا این مقاله کسی را وادار به پذیرش روش خاصی نمی‌کند. ریچارد استالمن [<http://www.gnu.org/philosophy/pragmatic.fa.html>] در مقاله‌ی کی‌یافت: آرمان‌گرایی عمل‌گرایانه [<http://www.gnu.org/philosophy/pragmatic.fa.html>] می‌گوید: «GNU GPL [[http://en.wikipedia.org/wiki/GNU GPL](http://en.wikipedia.org/wiki/GNU_GPL)] یک آقای مؤدب نیست. GPL به بعضی از کارهایی که مردم می‌خواهند انجام دهند "نه" می‌گوید. تعدادی از کاربران معتقدند که این روش بدی است—اینکه GPL "مانع ورود" بعضی توسعه‌دهندگان نرم‌افزارهای اختصاصی که "لازم است به جامعه نرم‌افزار آزاد آورده شوند" می‌شود. اما ما مانع ورود آنها به جامعه خود نیستیم؛ آنها خود خواسته‌اند که وارد نشوند. تصمیم آنها برای ساخت نرم‌افزار اختصاصی تصمیمی برای وارد نشدن به جامعه ما است. بودن در جامعه ما به این معنی است که به همکاری با ما بپیوندید؛ اگر خودشان نمی‌خواهند، ما نمی‌توانیم "آنها را به جامعه خود وارد کنیم."»

نرم افزار یا آزاد یا انحصاری!

(3)

نرم افزار آزاد نرم افزاریست که هر ۴ آزادی مرسوم بنیاد نرم افزارهای آزاد [<http://www.gnu.org/philosophy/free-sw.fa.html>] را داشته باشد و این مهم ترین تفاوت نرم افزارهای آزاد و انحصاری را به ما نشان می دهد.⁽⁴⁾ بنابراین برای حفظ اعتبار این مقاله در مورد تعریف و تفکیک نرم افزارهای آزاد و انحصاری از هم ما از چیزی به جز تعریف رسمی آن استفاده نخواهیم کرد و این اساسی ترین و بنیادی ترین تعریفی است که در این مقاله داریم بنابراین پیشنهاد میکنیم مطالعه این مقاله مطالعهی تعریف نرم افزارهای آزاد [<http://www.gnu.org/philosophy/free-sw.fa.html>] است.

کسب درآمد و نرم افزار آزاد

نرم افزار آزاد با کسب درآمد و اینکه کسب درآمد از حقوق پدیدآورنده است و پدیدآورندهی هر چیزی اعم از نرم افزار مانند دیگران به درآمد نیاز دارد مخالف نیست و کسب درآمد را امری کاملا اخلاقی و عادی می داند و حتی از آن حمایت می کند اما این را نباید تشابه نرم افزارهای آزاد و انحصاری دانست چون نرم افزار آزاد روش متفاوتی را توصیه می کند. از آنجایی که در اینجا سعی می شود این تفاوت مشخص شود به جای بحث روی کلیت کسب درآمد و مقایسهی نرم افزار با کیوی [<http://fa.wikipedia.org/wiki/کیوی>] در مورد روش ها و در مرحلهی بعد اثرات هر کدام بحث می کنیم.

نیاز صنعت به نرم افزار

با توجه به پیشرفت و گسترش سریع فناوری اطلاعات در تمام جهان نیاز شرکتها، سازمانها و ... به شکل های مختلفی اعم از پشتیبانی، نگهداری، اجاره، میزبانی، فروش و ... به نرم افزار در حال افزایش است و واکنش کشورهایی که صنعتی به نام نرم افزار دارند و خود را مصرف کنندهی بومی نمی دانند به این پدیده، افزایش قدرت تولید و ایجاد بازارهایی تشنه و با کشش بالا برای جذب برنامه نویسان است. همچنین با توجه به نوپا بودن این صنعت نسبت به سایر صنایع، احتمال اینکه نرم افزاری قبلا نوشته شده باشد که دقیقا با نیازهای این شرکتها و سازمانها مطابقت داشته باشد تقریبا برابر صفر است.⁽⁵⁾

اختراع دوبارهی چرخ

حال برخورد دو برنامه نویس که اولی نرم افزار آزاد و دومی نرم افزار انحصاری می نویسد را در برابر بازار تشنه و نیازمند پیش رو مقایسه می کنیم. نفر دوم برنامه را از صفر مطابق نیازهایی که به او ارائه شده می نویسد، درآمدی کسب می کند و آن را می فروشد و در نهایت آن را منتشر نمی کند یا به صورت انحصاری منتشر می کند که در اینصورت فروش زیادی ندارد زیرا اولاً یک شخص یا حتی یک گروه محدودی از اشخاص آن را نوشته اند و دوماً زمانی که صرف نوشتن آن شده کم است (چون اگر زیاد باشد برنامه نویس فوق ورشکست می شود) و سوماً چشم های کمتری کد را دیده و آن را اصلاح کرده اند و چهارماً همانطور که در قسمت قبل گفته شد با توجه به نیاز صنعت به نرم افزار شانس این که سازمان یا شرکت دیگری دقیقا همان نیازها را داشته باشد وجود ندارد و حتی اگر وجود داشته باشد بسیار کم است که با توجه به تشنه بودن و کشش بالای بازار یعنی از دست دادن تعداد زیادی از مشتریان. در مقابل نفر اول از محصولات آزاد مشابهی که وجود دارد و قبلا به صورت آزاد منتشر شده استفاده می کند و با اینکار در زمان خود صرفه جویی می کند زیرا به قول معروف چرخ را از اول اختراع نکرده و نرم افزاری با کیفیت خیلی بالاتر می نویسد زیرا افراد خیلی زیادی پیش از او زمان زیادی را صرف نوشتن آن و در واقع کمک به او کرده اند و در نهایت با قیمت خیلی بیشتری آن را فروخته⁽⁶⁾ و در نهایت به صورت آزاد منتشر می کند تا برنامه نویس های بعدی نیز بتوانند از آن استفاده کنند و به همین خاطر پیشرفت نرم افزارهای آزاد به صورت شگفت آوری سریع است. یکی از دلایل اینکه نرم افزارهای آزادی که سرویس های مشخصی ارائه می کنند مثلا در مورد سیستم عامل های سرور، نسخه های آزاد آن مانند گنولینوکس آمار بیشتری را به خود اختصاص داده اند اما در حیطهی کاربردهای شخصی و رومیزی این آمار کمتر است

همین است که شرکتها مسیر توسعه‌ی نرم‌افزارهای آزاد را ناخواسته به سمت خاصی متمایل کرده‌اند.

رایگان و انحصاری

مجوزهای انحصاری⁷ و رایگان یک نوع حربه برای به دام انداختن کاربر است زیرا هیچ تضمینی برای رایگان باقی ماندن آنان وجود ندارد در صورتیکه کپی‌لفت تضمین می‌کند که نرم‌افزارهای آزاد همواره آزاد باقی می‌مانند⁸ و این آزادی و حتی اگر در اینجا فرض کنیم که باعث رایگان شدن نرم‌افزار شود به یک ارزش اخلاقی اشاره دارد در صورتیکه در سیستم تجاری و انحصاری ارزش هر چیزی را سود آن تعریف می‌کند.⁹ demoهای بعضی برنامه‌ها یا نسخه‌های trial آن‌ها که به صورت رایگان ارائه می‌شوند یا امکانات کمتری نسبت به نسخه‌ی پولیشان دارند یا مدت محدودی می‌توان از آن‌ها استفاده کرد یا محدودیتی دارند که در تناقض با آزادی نرم‌افزار است و نسخه‌ی آزادتر آن پولیست در واقع همان نرم‌افزارهای انحصاری رایگان هستند. این نرم‌افزار نوعی دام برای فریب دادن کاربر و گرفتن آزادی او از طریق عادت دادن یا یاد دادن استفاده از یک نرم‌افزار انحصاری و در نتیجه گرفتن آزادی جامعه و استفاده‌ی جامعه از نرم‌افزارهای تجاری است. پس می‌توان این فرضیه را مطرح کرد که روش نرم‌افزارهای انحصاری می‌تواند از بعضی منافع تجاری کوتاه‌مدت خود صرف‌نظر کند.¹⁰ اما اصلاً نمی‌تواند روش نرم‌افزارهای آزاد را بپذیرد.

چه کسی تصمیم می‌گیرد؟ پدیدآورنده، کاربر یا اشخاصی دیگر با عناوین ساختگی؟

طرز فکر رایج این است که پدیدآورنده‌ی هر اثری صاحب آن است و به همین علت حق دارد تصمیم بگیرد با آن چه کار کند. مثلاً کسی که کتابی می‌نویسد حق دارد انتخاب کند که این کتاب را چگونه منتشر کند.¹¹ درباره‌ی اینکه صاحب واقعی هر اثری کیست و چه کسی باید در مورد آن تصمیم بگیرد در این مقاله بحث نمی‌کنم.¹² از طرفی قانون کپی‌رایت [<http://fa.wikipedia.org/wiki/کپی‌رایت>] ظاهراً در راستای حمایت از همین طرز فکر رایج یعنی دادن این اختیار به پدیدآورنده¹³ شکل گرفته که مورد حمایت دولت‌ها نیز قرار گرفته است در صورتیکه عملکرد این قانون و ادعای آن کاملاً متفاوت است. عملکرد کپی‌رایت واگذار کردن این حقوق به شخصی خارج از جامعه‌ی تشکیل شده از پدیدآورنده و کاربر است! از آنجایی که کپی‌رایت با صنعت چاپ رشد کرد این روش در مورد نسخه‌های چاپی مشهودتر است زیرا چاپ اولین جایی بود که کپی‌برداری توسط ماشین‌ها صورت می‌گرفت و پیش از آن کسی برای رونویسی بازخواست نمی‌شد اما هرچه این سیستم انعطاف بیشتری داشته باشد مانند سیستم‌های دیجیتال که کپی‌برداری اولین چیز است که آن را ساده می‌کنند این قانون بی‌رحمانه‌تر عمل می‌کند. به طور مثال در مورد صنعت چاپ با ایجاد مفهومی ساختگی به نام ناشر و اثبات این مساله به مولف که او به واگذاری حق تصمیمگیری در مورد اثر به ناشر نیاز دارد و اثبات این به کاربران که باید به حرف پدیدآورنده را گوش کنند زیرا او حق تصمیمگیری دارد، سیستمی را پیاده می‌کند که در عمل مانع گسترش دانش و در حالت کلی ضرر جامعه که شامل خود پدیدآورنده نیز می‌باشد می‌شود و همه چیز را به سود دلان تمام می‌کند. این سیستم برخلاف بحث‌هایی که در مورد نرم‌افزارهای تجاری و انحصاری کردیم کپی‌رایت را بر روی ارزش‌های اخلاقی استوار می‌داند و افرادی که آن را زیر پا می‌گذارند را دزد خطاب می‌کند در صورتی که دزدی یک نوع عمل غیر اخلاقیست پس جایی معنا پیدا می‌کند که یک ارزش اخلاقی زیر پا گذاشته باشد نه جایی که سیستم انحصاری فعلی یا سیستم‌های مشابه با آن مانند بازمتن هدف خود را سود بیشتر دانسته و بحث درباره‌ی اخلاق را بی‌فایده می‌دانند و اگر بتواند کسانی که قوانین انحصاری را رعایت نکنند را مورد تعقیب قانونی قرار می‌دهد.¹⁴ شاید بگویید پدیدآورنده فریب خورده و این حق را اعطا کرده پس بحثی در مورد آن نداریم اما این حرف تنها در صورتی احتمال دارد درست باشد که پدیدآورنده از حق تزییع شده‌ی خود و جامعه آگاه باشد و اعطای این آگاهی به جامعه نیازمند مطرح شدن همین بحث است تا جامعه متوجه شود حق با پول قابل خریدن نیست و این که پول نباید صرف جلوگیری از انتشار دانش شود زیرا دانش تولید می‌شود تا منتشر شود.

روش نرم‌افزارهای انحصاری برای کسب درآمد چیست؟

روش‌های زیادی برای کسب درآمد از این طریق تاکنون طراحی شده که دسته‌ی اول آنان تاثیر مستقیمی روی نرم‌افزارهای انحصاری گذاشته‌اند و

باعث کیفیت پایین آن‌ها نسبت به معادل‌های آزادشان شده‌اند که در ۲ قسمت بعد به بررسی یک مثال از همین دسته می‌پردازیم. دسته‌ی دوم با دستکاری مجوز و مالکیت آن‌ها کسب درآمد می‌کنند که در قسمت بعد این موضوع مورد بررسی بیشتر قرار گرفته است. دسته‌ی سوم چند بار فروش یک برنامه به یک نفر است که باز هم در ۲ قسمت بعد به بررسی یک مثال خواهیم پرداخت. در واقع درآمد به دست آمده از این راه‌ها معمولاً از بهانه‌های مختلفی مانند فروش نرم‌افزار پولشویی [<http://fa.wikipedia.org/wiki/پولشویی>] می‌شود.

در ادامه ذیل چند مثال شناخته‌شده‌تر به بررسی متداول‌ترین مثال‌های روش کسب درآمد از طریق نرم‌افزارهای انحصاری پرداخته و دسته‌بندی که ارائه شد را بیشتر باز می‌کنم.

دسته‌ی اول: عواملی که تاثیر مستقیمی روی نرم‌افزارهای انحصاری گذاشته‌اند و باعث کیفیت پایین آن‌ها نسبت به معادل‌های آزادشان شده‌اند

● جاسوسی و نقض حریم شخصی کاربران

یکی از مثال‌های معروف دسته‌ی اول backdoorها است که یکی از روش‌های متداولی است که امروزه برای نفوذ به نرم‌افزارهای انحصاری مثل سیستم‌عامل ویندوز مورد استفاده قرار می‌گیرد در حالیکه یکی از مهم‌ترین عوامل امنیت بالای نرم‌افزارهای آزاد نظیر گنو/لینوکس نداشتن همین درب‌های پشتی است. اما ارتباط درب‌های پشتی و آزادی نرم‌افزار چیست؟ شرکت‌های انحصاری در برنامه‌هایی که می‌نویسند درب‌های پشتی می‌گذارند. این درب‌ها معمولاً یک کلید دارد (این کلید به شکل یک قطعه کد است) که این کلید توسط برنامه‌نویس‌های زیادی که استخدام می‌کنند به شکلی در می‌آید که به راحتی قابل ساخت یا پیشبینی نباشد. حتی این کلیدها را دسته‌بندی می‌کنند روی بعضی که بیشتر کار شده و شانس تولید یک نسخه‌ی مشابه از آنان کمتر است قیمت بیشتری گذاشته و در نسخه‌های بیشتری از نرم‌افزارشان از آن استفاده می‌کنند و آن‌هایی که کمتر کار شده را با قیمت کمتر و در نسخه‌های کمتری قرار می‌دهند و به سازمان‌هایی که اطلاعات کاربران این نرم‌افزارها برایشان ارزشمند است می‌فروشند و به این طریق راه ورود آن‌ها به کامپیوتر کاربرانشان را باز می‌کنند و این مساله تا جایی ادامه پیدا می‌کند که یکی از راه‌های متداول نفوذ به نرم‌افزارهای انحصاری پیدا کردن یا ساخت کلیدی مشابه آن با روش‌های مختلف و استفاده از آن برای نفوذ است.

دسته‌ی دوم: دستکاری مجوز و مالکیت نرم‌افزار با اضافه کردن تدریجی انواع محدودیت‌ها یا ساخت چندین پلان از یک نرم‌افزار

منظور از کسب درآمد از طریق دستکاری تدریجی مجوز و مالکیت نرم‌افزار چیست؟

سیستم انحصاری برای رسیدن به مقاصد تجاری خود از انواع مختلفی از محدودیت‌ها استفاده می‌کند و برای قبولاندن تدریجی اینکه این محدودیت‌ها آزادی کاربر را سلب نمی‌کند، ابتدا یک نسخه‌ی تجاری و فروشی را ارائه می‌کند و سپس محدودیت‌ها را به آرامی یکی‌یکی به کار می‌گیرد.

انواع متداولی از اعمال محدودیت و ساختن چندین پلان از یک نرم‌افزار به جای تولید بیشتر و کسب درآمد از این طریق:

- محدودیت در کپی‌برداری یا حتی دفعات کپی‌برداری یک نرم‌افزار بعد از خریدن آن
- محدودیت در مدت استفاده از یک نرم‌افزار
- محدودیت در دفعات نصب یا استفاده از آن
- محدودیت در نوع استفاده از نرم‌افزار مثلاً هزینه‌ی مجزا برای معمولاً استفاده‌ی شخصی و تجاری و دولتی و نظامی از یک نرم‌افزار
- محدودیت در ارائه‌ی کدها یا دستورالعمل‌های همراه با نرم‌افزار
- محدودیت در شخصی‌سازی یا میزان شخصی‌سازی نرم‌افزار
- محدودیت در بازنشر نرم‌افزار

دسته‌ی سوم: چند بار فروش یک برنامه به یک نفر

یک مثال خوب مایکروسافت است که سیستم‌عامل ویندوز را از ابتدا تاکنون بدون هیچ پیشرفتی هربار با جمع کردن ورژن آن با یک دوباره به کاربرانش می‌فروشد.

تفاوت واقعی نرم‌افزارهای آزاد و انحصاری

به همین ترتیب که در مثال‌های قسمت قبل مشاهده کردید تمام برتری‌های نرم‌افزارهای آزاد را می‌توان تحت تاثیر تنها آزاد بودنشان دانست که بازمتن این علت را حذف و در مقابل این پرسش که چرا نرم‌افزار آزاد این برتری را نسبت به معادل انحصاری خود دارد تنها سکوت می‌کند که این دقیقا همان کاری است که سیستم انحصاری انجام می‌دهد و در نتیجه امروز شرکت [apple](http://en.wikipedia.org/wiki/microsoft) و [microsoft](http://en.wikipedia.org/wiki/microsoft) که معروف‌ترین شرکت‌های انحصاری هستند یک قسمت ویژه برای پروژه‌های بازمتن خود ایجاد کرده‌اند اما طبق گفته‌ی [استیو بالمَر](http://fa.wikipedia.org/wiki/استیو_بالمَر) [رئیس شرکت مایکروسافت نرم‌افزار آزاد را سرطان می‌دانند. ⁽¹⁵⁾ (پروژه‌های بازمتن اپل [\[http://www.microsoft.com/en-us/openness/default.aspx\]](http://www.microsoft.com/en-us/openness/default.aspx) و پروژه‌های بازمتن مایکروسافت [\[http://www.apple.com/opensource/\]](http://www.apple.com/opensource/))]

آیا رقابتی بودن نرم‌افزارهای انحصاری موجب رشد سریع‌تر آن‌ها می‌شود؟

در پاسخ به کسانی که رقابتی نبودن نرم‌افزار آزاد را علت عدم رشد آن می‌دانند می‌خواهم بگویم نرم‌افزار آزاد نه تنها رقابتی نیست و به همین خاطر سریع‌تر رشد می‌کند بلکه با رقابت مخالف است یعنی نه تنها حذف رقابت از اثرات اجتناب‌ناپذیر آزاد بودنش است بلکه یکی از اهداف آن رقابتی نبودن است. در ادامه و مثال‌هایی که خواهم آورد نشان می‌دهم چگونه رقابتی نبودن نرم‌افزارهای آزاد موجب تعاون و پیشرفت می‌شود.

سایر روش‌های کسب درآمد

همانطور که در عنوان مقاله دیده می‌شود ما درباره‌ی تمام روش‌های کسب درآمد صحبت می‌کنیم نه فقط برنامه‌نویسی یا برنامه‌نویسان پس از آنجایی که بحث فروش نرم‌افزارهای انحصاری تا حدود خوبی جلو رفت بیایید یک قدم از برنامه‌نویسی و برنامه‌نویسان فاصله بگیریم تا بررسی کنیم چه بهانه‌ها و راهکارهای دیگری برای کسب درآمد از طریق نرم‌افزارهای آزاد و انحصاری وجود دارد. بعضی از راهکارهایی که در ادامه ارائه خواهد شد می‌تواند برای برنامه‌نویسان نیز مفید باشد.

Dual Licensing یا استفاده از دو مجوز برای یک نرم‌افزار

به شکلی است که یکی از این مجوزها آزاد است (که مجوزهای آزاد این الزام را ایجاد می‌کنند که مشتقات آن نیز آزاد باقی بمانند) و مجوز دیگر در مواردی به کار گرفته می‌شود که کسی بخواهد یک مشتق انحصاری از آن را تولید کند به این ترتیب برای مثال برای مشتقات آزاد نرم‌افزار مجوز اول و برای پروژه‌های انحصاری که نیازمند تولید مشتقات انحصاری از آن هستند مجوز دوم به کار گرفته می‌شود. روش استفاده از دو مجوز برای کسب درآمد از طریق نرم‌افزارهای آزاد با محتوای خود مجوزهای آزاد تناقضی ندارد و به همین دلیل می‌توان از این روش یک نرم‌افزار آزاد را به فروش رساند و نرم‌افزار آزاد باقی بماند اما این روش (سوء) استفاده‌ی مستقیمی است از یک قانون بد به نام کیپی‌رایت پس [dual licensing](http://en.wikipedia.org/wiki/dual_licensing) یک روش کسب درآمد از طریق نرم‌افزار آزاد نیست زیرا در سیستم‌های انحصاری که اثرات مخرب و نقاط ضعف کیپی‌رایت را به همراه دارند کار می‌کند. از طرفی این یک روش کسب درآمد از طریق نرم‌افزارهای انحصاری نیست زیرا عملکرد آن و دفاعی که از آزادی‌های کاربران و حقوق جامعه در حیطه‌ی نرم‌افزارهای آزاد می‌کند کامل و بی‌نقص است.

donation یا حمایت مالی (هدیه نیز ترجمه می کنند)

در ادامه بررسی و مقایسه خواهیم کرد.

آموزش

بسیاری از موسسات با برگزاری کلاسها و دورههای آموزشی نرمافزارهای آزاد یا انحصاری کسب درآمد می کنند. همچنین بعضی موسسات معتبر برای برگزاری آزمونها و اعطای مدرک هزینهی مجزا دریافت می کنند. در ادامه بررسی خواهیم کرد که روش کسب درآمد از طریق آموزش نرمافزار آزاد چه تفاوتهایی با بقیه روشهای آموزشی انحصاری دارد.

نصب و پیادهسازی یک سرویس روی یک سرویس دهنده

راهاندازی یک سرویس روی یک سرویس دهنده شامل نصب، تنظیم و پیکربندی آن می باشد که نیازمند تخصص کافی است. پیادهسازی یک سرویس نسبت به راهاندازی آن مراحل کمتری دارد ولی شدیداً نیازمند استفاده از تجربههای قبلی در برخورد با مشکلات پیشبینی نشده است. امروزه سازمانهای زیادی حتی در کشورهایی که صنعت نرمافزار ندارند به افرادی با تجربه و با دانش فنی بالا در این زمینه نیاز دارند.

اجاره ی پشتیبانی

در ادامه بررسی و مقایسه خواهیم کرد.

اجاره ی میزبانی

در ادامه بررسی و مقایسه خواهیم کرد.

اجاره ی خدمات

در ادامه بررسی و مقایسه خواهیم کرد.

مشاوره

در ادامه بررسی و مقایسه خواهیم کرد.

مهاجرت به نرمافزار آزاد در یک سازمان

در ادامه بررسی و مقایسه خواهیم کرد.

ارائه ی سرویس های File Sharing و Computing Cloud

در ادامه بررسی و مقایسه خواهیم کرد.

راهکارهای تشویق جامعه به حمایت مالی توسط [Ryan Kulla [http://advogato.org/article/675.html

(1)

- آیا تمام نرم افزارهای انحصاری پولی هستند؟
- آیا روش کسب درآمد نرم افزارهای انحصاری از طریق فروش آنهاست؟
- آیا تمام هزینه هایی که صرف ایجاد یک نرم افزار انحصاری می شود مربوط به تولید و ایجاد آن است؟
- چگونه بعضی از نرم افزارهای آزاد به فروش می رسند؟
- روش فروش نرم افزارهای آزاد چه مزیت هایی نسبت به روش نرم افزارهای انحصاری دارد؟

⁽²⁾ در این مقاله به سؤالاتی که در لیست فوق نیامده نیز امکان دارد تا حدودی پاسخ داده شود مانند تفاوت نرم افزار آزاد با بازمتن اما از آنجایی که موضوع و در نتیجه هدف این مقاله بررسی تفاوت های نرم افزار آزاد با بازمتن یا انحصاری نیست بلکه بررسی این تفاوت ها در روش کسب درآمد است یا مثلا در این مقاله دلایلی برای سرعت بیشتر توسعه و پیشرفت نرم افزارهای آزاد آورده شده اما پاسخ ها به گونه ای مطرح شده که پاسخ کاملی برای این گونه پرسش ها نیست.

⁽³⁾ در اینجا از یای انحصاری [http://fa.wikipedia.org/wiki/یای_انحصاری] که به آن یای مانع‌الجمع [http://fa.wikipedia.org/wiki/یای_مانع‌الجمع] نیز گفته می شود استفاده شده.

⁽⁴⁾ در این مقاله از بعضی انواع ساختگی تقسیم بندی نرم افزار مانند بازمتن [http://fa.wikipedia.org/wiki/بازمتن] و closed source [http://en.wikipedia.org/wiki/closed_source] و ... استفاده نمی شود

⁽⁵⁾ برای اثبات این ادعا می توان به آمار بالای درخواست استخدام برنامه نویس در کشورهای صنعتی [http://fa.wikipedia.org/wiki/کشورهای_صنعتی] نگاه کرد.

⁽⁶⁾ برای اثبات این ادعا می توان میزان حقوق و تعداد درخواست ها برای استخدام برنامه نویس و متخصصین کامپیوتری آشنا با تکنولوژی های آزاد را با آن هایی که با تکنولوژی های انحصاری کار می کنند مقایسه کرد

⁽⁷⁾ Proprietary license [http://en.wikipedia.org/wiki/Proprietary_license]

⁽⁸⁾ مجوز GPL که مجوزی آزاد محسوب می شود می گوید تمام کدهایی که به یک نرم افزار تحت پوشش GPL اضافه می شوند باید آزاد باشند، حتی اگر در فایل جداگانه ای قرار گیرند. در واقع به این ترتیب نرم افزار در تمام مراحل توسعه آزاد باقی می ماند. برای اطلاعات بیشتر مقاله ی کپی لفت: آرمان گرایی عمل گرایانه نوشته ی ریچارد استالمن [http://www.gnu.org/philosophy/pragmatic.fa.html] را بخوانید.

⁽⁹⁾ یکی از مثال های آن تعریف اوپن سورس است که سود را تنها هدف خود می داند.

⁽¹⁰⁾ جایی که برای رسیدن به اهداف تجاری خود از بعضی منافع به صورت بلندمدت صرف نظر می کند جایبست که نرم افزارهای بازمتن را ترویج می کند

⁽¹¹⁾ در واقع بحث درباره ی مالکیت و این تصمیم برای نحوه ی انتشار آن است زیرا کتابی که منتشر نشود مانند کتابی است که هیچوقت نوشته نشده مانند تعداد زیاد افرادی که هر روز می میرند و تمام افکار خود را به زیر خاک می برند و زمانی افکارشان بعد از مرگشان باقی خواهد ماند که آنرا منتشر کنند.

⁽¹²⁾ اسلام بر این عقیده است که صاحب آن حتی پیش از انتشار خداست (برای اثبات مخالفت اسلام با کپی رایت می توان پست اول تاپیک آیا کپی رایت اسلامی است؟ [http://forum.ubuntu.ir/index.php/topic,33637.0.html] در انجمن اوبونتو را مطالعه کرد.) و هیچکس نمی تواند خود را صاحب آن بداند.

⁽¹³⁾ به عنوان مثال از تعبیرهای حقوق مولف http://fa.wikipedia.org/wiki/حقوق_مولف و حق نشر http://fa.wikipedia.org/wiki/حق_نشر استفاده می‌شود.

⁽¹⁴⁾ این کار معمولا با اهداف گوناگونی صورت می‌گیرد که بررسی آن‌ها را می‌توانید در مقاله‌ی چرا نرم‌افزار نباید مالک داشته باشد؟ [\[http://www.gnu.org/philosophy/why-free.fa.html\]](http://www.gnu.org/philosophy/why-free.fa.html) بخوانید.

⁽¹⁵⁾ استیو بالمر در مصاحبه با [Chicago Sun-Times \[http://en.wikipedia.org/wiki/Chicago Sun-Times\]](http://en.wikipedia.org/wiki/Chicago_Sun-Times) می‌گوید: «Free software Linux kernel is a cancer that attaches itself in an intellectual property sense to everything it touches http://en.wikipedia.org/wiki/Steve_Ballmer#Free_and_open_source_software» همچنین در رابطه با مجوز GNU GPL که تمام اثرات اشتقاقی یک نرم‌افزار آزاد را ملزم به انتخاب GNU GPL یا یک مجوز آزاد سازگار با GPL می‌داند ابراز نگرانی کرد. نسخه‌ی ۲۰۱۳/۵/۲۵ توسط سیدمحمدمسعود صدرنژاد
این مقاله تحت مجوز CC Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0 Unported منتشر می‌شود.